

FIASAN-AGINICA:

Vladko prvič na potovanju.

li pojdeš z menoj?« vpraša Vladka tetka Marta nekega solnčnega dne v novembru. Odpravljala se je zopet na svoj dom, ko je bila nekaj dni na obisku pri Vladkovi mami. Dnevi so bili solnčni, a megle ob jutrih in večerih so kazale, da jesensko deževje in morda tudi sneg nista več daleč.

»Saj greš z mano, Vladko?« ponovi tetka.

»Pa mamica?« vpraša nagovorjeni, ki je ravno pritekkel iz posteljice. V sami srajčki lovi muco za rep.

»Mamica mora tudi z nama!« kar na svojo roko obljubi teta. »Daleč, daleč se popeljemo — na Dolenjsko!«

»Na Dolenjsko?« se začudi deček.

»Da! Boš videl, kako bo lepo. Kar pojdiva po mamico!«

Šla sta v sobo, kjer je mamica pospravljala. Vladkovo največje veselje ob jutrih je bilo skakati po postelji in razmetavati blazine. Zato je imela mamica še več dela.

»Mamica, mamica!« Vladko skoči na posteljo in se ovije mamici okolo vratu. Dvoje radostnih oči zasije v njene oči.

»Na Dolenjsko pojdemo! S tetko! Vladko in mamica!«

»Kdo ti je to rekel?« vpraša mati.

»Teta Marta. Pa res gremo, veš, mamica!« odgovori Vladko.

Oglasila se je še tetka. Kakor da sta se zmenila z Vladkom, tako sta moledovala mamico. Če je enemu zmanjkalo, je pa drugi pomagal. Kdo bi se ustavljal takim nasilnežem!

»No, pa pojdimo torej,« reče naposled premagana mamica, »da se boš enkrat peljal z vlakom.«

Urno so se obrnili vsi trije, da, tudi Vladko. Povsod je hotel pomagati. Pripravil si je nekoliko zavitkov, da jih bo on nosil. Tak-le mož štirih let! Odpeljali so se še tisti dan s popoldanskim vlakom.

»Vzemi ti listke!« naroča mamica tetki, ko pridejo na kolodvor, »greva midva na peron.«

»Jaz pojdem ponje!« se moško oglasi mali gospodek.

Obe bušneta v smeh. Val ljudi jih potisne proti peronu. Mali zagleda psička, in karte so bile že pozabljene. Psiček, nič večji od najmanjše mučike, ki svobodno teka po vrtovih, čepi na velikem kovčegu. Njegov nežni hrbtek pokriva plašček iz svetlomodrega sukna, obrobljen s črnim baržunom. Okolo vratu mu visi droban srebrn zvonček. Kadar psiček okrene

živahno glavico, rahlo pozvončklja, kakor bi potegnil po struni. Poleg kovčega stoji vojak. To je nekaj za Vladka, saj se še odrasli ozirajo po gosposkem kužku! Vladko se prerije do psička, ga boža po glavici in se glasno smeje. Najrajši bi ga pograbil in stekel z njim, da ga mamica trdno ne drži za roko. Staremu majorju, ki je nedaleč hodil gorindol in bil očitvidno psičkov gospodar, najbrže ni po volji, da se tujci tako zanimajo za njegovega kužka. Mnogi so ga prijemali in božali. Temnogledi gospod pristopi in rahlo vzdigne svoj zaklad za prednje tace. Stisne ga pod svoj modrosivi vojaški plašč in odide na drugi konec perona. Kakor bi ga dež polil, tak je hipoma Vladkov obraz. Žalostno gleda za kužkom ...

V tem je že prisopihal vlak. Vladkovo lice se zopet zjasni. Zdaj ne ve, kaj naj bolj ogleduje: velikanski stroj, ki se iz njega vale črni oblaki, ali črnega kurjača, ki nalaga premog v žareče žrelo; tudi velikanska kolesa ga zanimajo, pa toliko voz in oken in glasnih ljudi! Njegov pogled šviga semtertja kakor ribice v bistri vodi. Mamica mu naroča, naj se je lepo drži, a radovednež na vse pozabi. Teta že stoji v vozu, in mamica ji podaja prtljago. Nazadnje hoče še Vladka vzdigniti v voz. Obrne se in razprostre roke, toda — malega nikjer! Brzo steče mamica ob vlaku in kliče. Iz nekega okna se ji zadovoljno smeje nasproti mali ubežnik. Poleg njega se smeje oni stari major, in med obema se muza njegov kužek. Vkljub jezii in strahu mamica ne more kaj, da bi se tudi ona ne zasmejala. Tako so se smejali vsi štirje. Zdaj pa le hitro, hitro! Izprevodnik je že nestrpen. Ko se vlak premakne, so že tudi naši trije znanci skupaj v vozu. Ta — kakor vsi — je natlačeno poln, in komolci brezobzirno sujejo. Teta ostane kar na hodniku ob prtljagi, mamica se vendar prerije malo dalje. Skrbi jo, kako Vladko prebije vožnjo do Ljubljane stoje. Pa bila je na prvem sedežu gospa, ki je vedela, kaj je tak-le majhen potnik. Stisnejo se še druge potovalke, in mamica posadi Vladka k oknu. Kar hitro je domač med tujkami.

»Ali hočeš kruhka?« ga vpraša prijazna postarna gospa.

»Pa morda ne mara takega črnega?« se obrne gospa k mamici.

Kdo bi zdaj izbiral v teh hudih časih!

»Da bi le vedno takega imel!« odgovori mamica.

Pa Vladku ni do kruhka. Zanimajo ga bolj druge stvari. Vestno gleda skozi okno. Koliko lepega, koliko zanimivega! Mimo hiteči gozdi in travniki, vasi in polje, posamezna drevesa in čuvajnice. A bolj kot vse to mu ugaja vrvež na postajah, dolgi vlakii, puhajoči stroji, konji in ljudje. Vzklika, pripoveduje, izprašuje. Ona gospa mu potrpežljivo odgovarja. Časih pokuka med glavami in hrbti na ono stran, kjer stoji v gneči mamica. Prijazno se ji nasmehlja in se zopet zamakne v okno.

»Ljubljana!« zakliče izprevodnik.

Vsi se zadovoljno oddahnejo, veseli, da pridejo na zrak. »Ali je bilo lepo, Vladko?« ga vpraša mamica zunaj, ko čakajo na tramvaj.

»O, lepo, lepo! Pa zakaj se vedno kadi iz vlaka, mamica?« In takih »zakaj« je bilo še poln mernik...

»Ali si kaj truden?«

»Vladko ni nič truden. Ali smo zdaj že na Dolenjskem?«

»Še ne! To je Ljubljana.«

»O, saj vem!« se moško odreže deček.

Ko hodijo mimo izložbenih oken, bi najrajši vse imel: konjička, avto, vojake, voziček, trobko in še dvajset podobnih stvari.

»Zdaj gremo najprej h gospé Vršičevi, veš, Vladko! In potem pojde mamica tebi nekaj lepega kupit,« reče mamica.

»Potem pa pojdemo zopet na vlak?« vpraša Vladko.

»Da, da. Le priden bodi!«

Pri gospé Vršičevi je ves razigran. Zagleda nizek stolček in si ga prisvoji. Stopi nanj in vpraša: »Odkod je prišla ta zvezdica?« Pokaže na električno luč nad štedilnikom.

Večerja mu gre slastno v tek. Nato pa zaspi v tetinem naročju. Ko se mamica vrne, je bil čas iti na kolodvor.

»Zdaj bodo pa sitnosti z Vladkom,« pravijo gospe. Začno ga buditi. Malo se deček zmeni za to.

»Vladko, brž, brž! Na vlak pojdemo!«

»Na vla-ak?« se odzove v sanjah.

»Na vlak, na vlak! Peljali se bomo še daleč!«

»Zdaj?«

»Zdaj precej! Le brž!«

Takoj oživi. Nič več ni zaspan. Poskoči in reče: »Mamica, mamica! Hitro, hitro na vlak!« Zdaj je on tisti, ki priganja.

Poslovijo se. Tetka se še srečno zrine z zavitki na tramvaj, mamica in Vladko pa pogumno odideta po najkrajši poti na kolodvor. Vsi trije pridejo skoro istočasno.

»Mamica, ali si mi kupila vojake?«

»Seveda sem. Na vlaku pogledaš.«

»Bom jaz nosil igračke.«

Ni jih mogel, zakaj še njega je bilo treba nesti. Ob vlaku je bila strahšanska gneča. Če bi ne bili dobili slučajno znanega gospoda, ki jim je delal pot, bi sploh ne bili prišli na vlak.

Mesec se je ravno vzdignil nad Golovcem, ko se je premaknil vlak. Stali so zunaj stisnjeni kakor sardele v škatli. Vladko se stisne k ograji

ter ogleduje skozi njo velika kolesa, ki se vrte tik pod njim, in dim, ki se vali črn do zadnjih voz in nosi s seboj rdeče iskre. V luninem svitu izginjajo kakor drobne zvezdice. Medla rumeno-zelenkasta luč leži nad Ljubljano in njeno okolico ter daje hišam, drevesom in slehrnemu predmetu tajinstven znak.

»Lepa noč, res!« izpregovori teta, »ampak štiri ure ne moremo ostati tako. Vladko še posebno ne.«

Mamici se posreči pogledati v voz, ni li še dobiti kakega prostorčka. Prav na nasprotnem koncu ob vratih je bilo še nekaj praznega, da bi se moglo vsaj stati. Pa kako priti tja!

»Kar poizkusim!« reče teta.

Nekaj z ljubeznivostjo in prošnjo, nekaj s silo navsezadnje vendar dosežejo oni konec. Vladko zopet kmalu dobi nekoga, ki se je pobrinil za malega potnika.

»Ali si kaj truden, malček?« ga vpraša prijazno ženska, ki udobno sedi na zadnjem sedežu. »Pridi k meni, pridi!«

Ne da si dvakrat reči. Zleze ji v naročje in se zlekne. Spanec mu sili na oči.

»Ti si Ljubljčan, kaj?« ga vpraša.

»Jaz sem Vladimir!«

»Živio, Vladimir!« se oglasi gospod, ki sedi poleg.

»Živio!« hoče reči tudi Vladko, pa je že preveč zaspan. Samo ustna se mu zaokrožijo, glavica pa mu omahne nazaj. —

»Mamica, kje so vojaki?« vpraša Vladko, ko se po triurnem spanju prebudi. Voz se je bil že izpraznil. Oni, ki so se še dalje vozili, imajo dovolj prostora.

»Ali si kaj lačen?« ga vpraša mati.

»Sem, sem! Pa igračke bi rad,« odgovori Vladko.

Morali so jih razviti. Vse lepo razpostavi po klopi. Vojake uredi v vrsto in postavi poveljnika pred nje.

»Kaj pa, če zdaj pridejo aeroplani? In padejo bombe na vojake?« modruje deček.

»Tvoji vojaki so varni. Sem ne pride noben zrakoplov,« se smeje mamica.

»Tetka, ali mi narediš most, da bodo vojaki čez korakali?«

»Doma ti ga naredim. Zdaj pa pospravimo! Kmalu bo treba izstopiti,« odgovori teta.

Vladko ne da zavitka z igračami iz svojih rok. Zvesto ga drži pod pazduho ves čas, dokler ne izstopijo. Čaka jih Roza z vozom.

»No, Vladko, ali si vendar prišel?« ga pozdravi.

»Zato, da se bom peljal s konjički,« odvrne Vladko.

»Liza in Rjavček že čakata,« pravi Roza.

»Kje sta?« — Steče k vozu in se skobaca nanj. Potegne za vajeti. Konja, naveličana dolgega čakanja, prhneta vzradoščena in se spustita v tek. Ker cesta ravno tam drži navkreber, nista prenašlo tekla. Vladko ves radosten poganja konja in nateza vajeti.

Roza pride iz kolodvorskega poslopja. Voza ni na mestu, Vladka nikjer. Tatovi! Že prestrašena odpre usta, da bi zavpila, ko obrne pogled po cesti navzgor. Luna je še vedno svetila. Tako lahko razloči svoj voz, Lizo in Rjavčka. Pa kdo sedi v vozu? Tat? Ne! Ta bi bolj hitro poganjal. Ah, Vladko!

Urno steče po cesti in zagrabi Rjavčka za uzdo. Vladku misli naviti ušesa, pa jo prehití in reče veselo: »Vladko bo vozil!«

»Kaj pa! Vsaj toliko počakaj, da sedemo še me na voz!«

Pa že je šlo Rozi na smeh. Obne voz nazaj h kolodvoru, kjer sta mamica in tetka že nestrpni postajali. Roza jima pove, da imajo novega kočijaža.

Sedejo in se dobro zavijejo. Vladku komaj nosek gleda v luno. Noč se že nagiblje čez polovico. Ne ljubi se jim govoriti. Le Vladko se zdaj-pazdaj oglasi: »Hi! Ho! Bistagar!«

Vselej konji krepkeje potegnejo.

Po poldrugourni vožnji se pokaže domači zvonik, nekaj dimnikov in streh ter kmalu tudi hiše. Vse je zavito v globok sen. Celo lipe in kistanji okolo cerkve, se zdi, da spijo. Nobena vejica se ne zgane. Tudi luna se spravlja k počitku.

»Doma smo!« reče teta, ko konji obstanejo. »Priden si bil, Vladko! Zato pa ostaneš pri nas!«

»Pa Liza in Rjavček in mamica?« vpraša deček.

»Tudi! Vsi!« odgovori teta Marta.

Zaspal je šele čez dolgo časa. Še v sanjah se je vozil.

BOG DAJ SREČO!